

Marek Orko Vácha: Eutanázie. Definice, historie, legislativa, etika

Grada, Praha, 2019, 112 s., ISBN 978-80-271-2575-3.

Asi málokteré téma z oblasti medicíny a bioetiky vzbuzuje tolik vášnivých diskusí, jako je otázka přípustnosti eutanázie. Vždyť již samotné vymezení pojmu *eutanázie* činí nemalé problémy. Proto je třeba k tomuto fenoménu, který se dotýká samotné podstaty lidství, přistupovat opatrně a pokusit se jej obsáhnout systematicky.

Výborným způsobem se tohoto nelehkého úkolu zhostil náš přední odborník v oblasti lékařské etiky Mgr. et Mgr. Marek Vácha, Ph.D., z 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, ve své knížce *Eutanázie. Definice, historie, legislativa, etika*.

Autor, římskokatolický kněz, biolog, vysokoškolský pedagog a odborník na medicínskou etiku, srozumitelným a stručným způsobem uvádí čtenáře do vymezené problematiky. *Začíná* pokusem o *definici eutanázie* a o její členění na *různé typy*. Pokračuje odlišením eutanázie od *asistované sebevraždy* a tzv. *terminální sedace*.¹

Ve *druhé kapitole* Vácha popisuje situaci ve světě, přičemž zvláštní pozornost věnuje Nizozemsku a Belgii, kde je eutanázie již řadu let legalizována. Na příkladu těchto dvou zemí lze ukázat, kudy by se ostatní státy vydat neměly. Jeden z velkých problémů legalizace eutanázie totiž představuje pohyb po „kluzkém svahu“. Jedná se o postupné odchýlení se od relativně přísných, kumulativních podmínek pro podstoupení eutanázie. Výsledkem mohou být např. případy dobrovolného ukončení života z důvodů těžkých depresí, které zdaleka nepředstavují stav nesnesitelných fyzických bolestí a terminální fázi života, nebo podstoupení eutanázie pro „unavenost životem“ ve stáří.

Toto benevolentnější posuzování jednotlivých žádostí o eutanázii a rozšiřování kategorií pacientů, kteří o eutanázii mohou žádat, vede ke stále zvyšujícímu se

¹ „*Terminální sedace znamená podávání léčiv nemocnému s cílem udržet ho v hluboké sedaci či kómatu až do smrti, a to bez podávání umělé výživy či hydratačních infuzí. Na rozdíl od eutanázie či asistované sebevraždy realizuje terminální sedace pomoc při umírání, nikoli pomoc zemřít.*“ (s. 14) Terminální sedace je považována za eticky přijatelnou (srov. např. § 2279 Katechismu katolické církve).

počtu provedených eutanázií (v Nizozemsku se jich provede v průměru 18 denně). Připomeňme, že v České republice není eutanázie legální a její provedení je klasifikováno jako vražda.

Ve *třetí kapitole* nadepsané *Eutanázie a etika* autor předkládá argumenty ve prospěch a v neprospěch eutanázie. Přestože vychází z pozice odpůrce eutanázie, o jeho erudici a rozvážlivosti svědčí objektivně formulované argumenty pro oba tábory. Hodnocení relevance jednotlivých důvodů ponechává na čtenáři. Argumenty ve prospěch eutanázie mají společný základ v autonomii vůle jednotlivce, v myšlence „tělo je majetkem člověka“ a v biologické stránce lidské existence. Odpůrci eutanázie vyjma náboženských a metafyzických důvodů poukazují např. na snadnou zneužitelnost eutanázie, psychologický nátlak na starší a nemocné lidi, na eutanázii jako na nikoli soukromou záležitost, či problém „kluzkého svahu“, se kterým souvisí pravidlo, že hraniční případy nejsou optimálním podkladem pro tvorbu zákonů platných pro celou společnost.

Po čtvrté kapitole obsahující výčet právních i neprávních dokumentů, vesměs považujících eutanázii za něco nepřipustného, následuje poslední kapitola knihy o eutanázii v myšlení a náboženských systémech současné Evropy.

Abrahámovská náboženství eutanázii zásadně odmítají. Život vnímají jako Boží dar. Nejsme vlastníky, ale správci svého těla. Utrpení nelze vyřešit odstraněním trpícího. Vedle teologických důvodů duchovní představitelé předkládají rovněž důvody psychologické (zejména podvědomý nátlak na staré a nemocné lidi) či ryze praktické (provedení eutanázie proti opravdové vůli pacienta či na základě přání vynucené situací, podkopání důvěry ve zdravotnický personál apod.).

V dnešní době, kdy staří a nemocní lidé v důsledku náklady virovým onemocněním z Číny v tak velkém počtu z tohoto světa odcházejí, je otevírání tématu eutanázie neetické.

Jakub Nagy